

Asia: VN/7901/2024

Hallituksen esityksen muotoon laadittu työryhmämietintö kuolinpesän sähköistä asiointia koskevaksi lainsäädännöksi

1. Laki kuolinpesän palvelualustasta

Lausuntonne:

Kuolinpesän palvelualustasta ehdotettavan lain 8 §:n 3 momentissa säädettäisiin, ettei (kuolinpesän) asiakirjojen säilytyspalveluun tallennettuihin tietoihin sovellettaisi, mitä muualla laissa säädetään viranomaisen oikeudesta saada tieto Verohallinnon asiakirjoista tai Verohallinnon oikeudesta tai velvollisuudesta antaa tietoja viranomaiselle.

Säännös ei kuitenkaan rajoittaisi esimerkiksi poliisin yleisiä tiedonsaantioikeuksia. Poliisihallitus kannattaa kirjausta. Vaikka poliisin tiedonsaantioikeus tässä tosiasiallisesti onkin selvä, kirjaus on omiaan sujuvoittamaan käytännön työtä, sillä käytännön tasolla eri tiedonsaantioikeuksien olemassaolo on ajoittain aiheuttanut tulkintaongelmia sitä soveltavissa viranomaisissa tai muissa toimijoissa.

2.1 Osakastietojen muodostaminen (4 §, ks. myös 5.1 Muut toteuttamisvaihtoehdot; Kuolinpesän osakasrekisterin tietojen muodostaminen)

Lausuntonne:

-

2.2 Rekisterin tietosisältö (5 §)

Lausuntonne:

-

2.3 Kuolinpesän ilmoittajan ja yhteyshenkilön vastuut ja velvollisuudet (8, 9 ja 15 §)

Lausuntonne:

-

2.4 Osakasrekisterin tietojen vakuuttaminen oikeaksi (11 ja 12 §, ks. myös 5.1 Muut toteuttamisvaihtoehdot; Osakasluettelon oikeaksi vakuuttaminen ennen ja jälkeen perunkirjoituksen)

Lausuntonne:

-

2.5 Osakasrekisterin tietojen julkinen luotettavuus (14 §, ks. myös 5.1 Muut toteuttamisvaihtoehdot; Kuolinpesän osakasrekisterin julkinen luotettavuus vakituisesti ulkomaille muuttaneiden osalta)

Lausuntonne:

-

2.6 Tietojen päivittäminen, säilyttäminen ja poistaminen (16 §, ks. myös 5.1 Muut toteuttamisvaihtoehdot; Kuolinpesän osakasrekisterin tietojen pysyvä säilyttäminen)

Lausuntonne:

-

2.7 Tietojen luovuttamisen edellytykset (17-32 §)

Lausuntonne:

-

2.8 Muut huomiot

Lausuntonne:

-

3.1 Perintöveroilmoitus ja perukirja (25, 28, 29, 29 a §)

Lausuntonne:

-

3.2 Esitiedot (26 §)

Lausuntonne:

-

3.3 Muistiinpanot (28 b §)

Lausuntonne:

-

3.4 Muita ehdotuksia

Lausuntonne:

-

4. Laki hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Lausuntonne:

-

5. Laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 1 ja 13 §:n muuttamisesta

Lausuntonne:

-

6. Laki verotusmenettelystä annetun lain 18 §:n muuttamisesta

Lausuntonne:

-

7. Laki perintökaaren 20 luvun muuttamisesta

Lausuntonne:

-

8. Laki ulosottokaaren muuttamisesta

Lausuntonne:

-

9. Laki tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuistaan annetun lain muuttamisesta

Lausuntonne:

-

10. Pääasialliset vaikutukset

Lausuntonne vaikutusten arviointeihin:

11. Muut huomiot

Lausuntonne työryhmämietinnön muihin osioihin:

Perintökaaren 18 luvun 4 §:n 1 momentin mukaan jollei kukaan 3 §:n 1 momentissa tarkoitettu henkilö ryhdy vainajan omaisuutta hoitamaan, tulee sen, jolle se olosuhteisiin katsoen lähinnä kuuluu, ottaa omaisuus haltuunsa ja kutsua paikalle osakas tai ilmoittaa kuolemantapauksesta oikeudelle. Poliisiviranomainen on myös velvollinen suorittamaan mitä tässä on sanottu, milloin sen apuun turvaudutaan tai tämä muutoin on tarpeellista.

Edellä mainittua on monesti tulkittu siten, että poliisin tulee näissä tapauksissa ottaa omaisuus haltuun ja tehdä tarvittavat toimenpiteet. Myös yhtään epäselvissä tapauksissa vastuu vainajan omaisuuden haltuun ottamisesta monesti siirtyy poliisille, vaikka se ei välttämättä sille kuuluisi, esim. kun omainen ei halua ottaa pesää haltuun. Poliisi kuitenkin katsoo, että asia ei ole sen ydintehtäviä ja voi myös vaatia erityisosaamista, ja lisäksi se vaatii resursseja sekä toisaalta hoitaminen voi aiheuttaa myös muita kustannuksia.

Orpon hallitusohjelmaan on kirjattu, että selvitetään ja siirretään pois poliisilta sellaiset poliisin tehtävät tai tehtäväalueet, joiden ei ole tarpeen kuulua poliisille. Kirjauksen johdosta sisäministeriö on vuonna 2023 lähestynyt Poliisihallitusta, ja Poliisihallitus on vuonna 2024 toimittanut sisäministeriölle listauksen niistä ns. poliisin ydintehtäviin kuulumattomista tehtävistä, jotka poliisi haluaisi itseltään lainsäädännöstä poistettavan. Edellä mainittu perintökaassa säädetty tehtävä on yksi tällaisista asioista, josta poliisi katsoo, että tehtävän ei ole tarpeen kuulua poliisille ja se tulisi siirtää poliisilta pois. Poliisihallitus on lausunut sisäministeriölle ministeriölle seuraavaa ja pyytänyt ottamaan yllä mainitun ja alla olevat perusteet huomioon:

Resurssivaikutukset

Kyseisiä tehtäviä hoidetaan vuosittain 0-36 kertaa vuodessa per poliisilaitos, joita Suomessa on 11. Keskiarvo on 10 tehtävää per poliisilaitos. Eli yhteensä keskimäärin noin 110 tehtävää vuodessa. Yhden tehtävän suorittaminen vie 0,25 - 8 työtuntia, koska tehtävät voivat olla hyvin erilaisia. Keskiarvo on noin 4 työtuntia per tehtävä. Eli yhteensä noin 440 htt (= n. 61 htp). Valtakunnallinen kokonaisresurssivaikutus on näin ollen vähemmän kuin 1 htv.

Muutostyön hintalappu ja muutostyön aikataulu

Poliisi ei osaa tässä vaiheessa arvioida muutoksen kustannusvaikutuksia, mutta kysy mys ei poliisin näkemyksen mukaan olisi kalliista lainsäädännön muutoksesta. Lisäksi mahdollisen muutostyöhön käytettävästä ajasta poliisilla ei tässä vaiheessa ole omaa arvioita, mutta kysymys ei poliisin näkemyksen mukaan olisi pitkäkestoisesta lainsäädännön muutostyöstä. Lainsäädännön muutostyön aikataulu olisi vastuuministeriön aikataulu.

Poliisihallituksella ei ole varmuutta siitä, missä vaiheessa poliisin ydintehtävien toisaalle siirtoa koskevan asian käsittely sisäministeriössä on.

Perintökaaren 18 luvun 4 § on peräisin yli 60 vuoden takaa. Tämän jälkeen yhteiskunta sekä poliisin rooli ja tehtävät yhteiskunnassa ovat merkittävässä määrin muuttuneet, ja poliisin rooli varsinaisena turvallisuusviranomaisena on varsinkin nykyaikana erityisen korostunut. Lisäksi poliisi toimi perintökaaren edellä mainitun säännöksen antamisen aikaan eräänlaisen yleisviranomaisen roolissa.

Koska tämän päivän viranomaiskenttä Suomessa on suhteessa tuohon aikaan hyvin monimuotoistunut, yhteiskunnallisestakin näkökulmasta tämä tehtävä kuuluisi jollekin toiselle viranomaiselle kuin poliisille.

12. Yleiset huomiot työryhmämietinnöstä

Yleiset huomionne työryhmämietinnöstä:

Poliisihallitus toteaa, että mietinnön lakiehdotuksilla on kokonaisuutena varsin vähäinen vaikutus poliisin toimintaan.

Lausuntopyyntö sisältää yli kaksikymmentä kohtaa, joihin lausunnonantajalta lausuntoa pyydetään. Siltä osin kuin poliisilla on mietinnöstä lausuttavaa, lausumme kohdittain seuraavaa: Laki kuolinpesän palvelualustasta / Muut huomiot.

Seppälä Pia

Poliisihallitus - Lausunnon vastuvalmistelija, esittelijä: poliisilakimies Visa Weckström